

50
МН

5247

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА**

МІШАРОВСЬКИЙ РУСЛАН МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 373.3.016:796.3(043.3)

**МЕТОДИКА ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО НАВЧАННЯ РУХОВИХ УМІНЬ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ ФУТБОЛОМ**

13.00.02 - теорія та методика навчання
(фізична культура, основи здоров'я)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

НБ НПУ

100098000

Київ – 2011

8011

НБ НПУ ім. М.П. Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор
Тимошенко Олексій Валерійович,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, директор
Інституту фізичного виховання та спорту.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
Волков Леонід Вікторович,
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний
педагогічний університет імені Григорія
Сковороди», Інститут фізичного виховання і
природознавства, завідувач кафедри теорії та
методики фізичного виховання і спорту;

кандидат педагогічних наук
Зубалій Микола Дмитрович,
Національна академія педагогічних наук
України, Інститут проблем виховання,
старший науковий співробітник лабораторії
фізичного розвитку.

Захист відбудеться «26» жовтня 2011р. о 14.30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.14 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9).

Автореферат розісланий «20» вересня 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.В. Федоренко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним з важливих питань фізичного виховання школярів є пошук шляхів підвищення ефективності процесу навчання рухових умінь. Футбол – найбільш доступний і масовий засіб фізичного розвитку та зміцнення здоров'я дітей і підлітків. Оскільки навчання елементам гри згідно з діючою програмою з фізичної культури для 1-4 класів, яка рекомендована Міністерством освіти і науки України у 2006 році, починається з 1-го класу, то питання технічної підготовки молодших школярів у процесі занять футболом стоїть дуже гостро.

Як відзначають В.Г. Ареф'єв, О.О. Бескопильний, Л.В. Волков, І.Д. Глазурін, одним із сучасних напрямків удосконалення навчання предмету «Фізична культура» є диференціація форм, засобів і методів фізичного виховання.

Аналіз літератури показав, що анатоμο-фізіологічні та психологічні особливості розвитку організму школярів цього вікового періоду найбільш сприятливі для розвитку більшості фізичних якостей людини (В.Г. Ареф'єв, Е.С. Вільчковський, Л.В. Волков, М.М. Линець, Н.В. Москаленко та ін.), а також для початку навчання рухових умінь у футболі (К.Л. Віхров, А.В. Дулібський, С.В. Столітенко, Р.О. Ярій та ін.).

Питанням особливостей побудови та проведення уроків футболу в загальноосвітній школі займалися А.Г. Васильчук, К.Л. Віхров, М.Д. Зубалій, А.В. Попов, С.В. Столітенко, В.В. Шаленко та ін. Так, М.Д. Зубалій та С.В. Столітенко наголошують на необхідності початку занять футболом з першого класу, В.В. Шаленко розглядає футбол як засіб розвитку фізичних якостей школярів. А.Г. Васильчук розробив технологію навчання футболу в системі загальноосвітньої школи, проте його дослідження стосуються переважно учнів середніх та старших класів. Експериментальні дослідження А.П. Золотарьова, Г.В. Монакова, В.Л. Решітька, М.О. Годік та ін. торкаються підготовки футбольного резерву, а дослідники С.М. Андрєєв, К.Л. Віхров, А.В. Попов лише вказують на послідовність вивчення окремих елементів техніки даної гри у школі, в тому числі і в учнів молодших класів. На сьогоднішній день достатньо вивчені питання щодо відбору юних футболістів (В.А. Алов, Б.М. Бойченко, А.В. Дулібський,), прогнозування їх спортивних здібностей (В.І. Нечаєв, П.В. Остаєв) та організації навчально-тренувального процесу (О.М. Джус, М.Е. Догадін, А.М. Романенко, В.М. Шамардін). У спортивній практиці зроблена спроба при здійсненні відбору до ДЮСШ та участі у змаганнях з футболу враховувати морфофункціональні характеристики організму хлопчиків 6–10 років (Вигх Аттіла). На жаль, наукових досліджень, які торкалися б особливостей навчання футболу молодших школярів на уроках фізичної культури в школі у сучасній науково-методичній літературі недостатньо. Тому питання розробки технології диференційованого навчання дітей 6-10 років рухових

умінь у футболі з урахуванням морфофункціональних і психічних особливостей розвитку організму та використанням найсучасніших дидактичних засобів є надзвичайно важливим, що й обумовлює вибір теми дисертації: «Методика диференційованого навчання рухових умінь молодших школярів у процесі занять футболом».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження є складовою частиною тематичного плану та загальної проблеми наукових досліджень Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова «Теорія і технологія навчання та виховання в системі освіти». Робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту Інституту фізичного виховання та спорту згідно з паспортом спеціальності п. 7 «Формування спеціальних знань і рухових навичок у дітей та молоді у процесі навчання фізичної культури, основ здорового способу життя» (протокол № 9 від 16 квітня 2008 р.).

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол №8 від 01 березня 2010 року) і узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол №3 від 27 квітня 2010 року).

Мета дослідження – розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику диференційованого навчання рухових умінь учнів 1-4 класів на основі використання мультимедійних дидактичних засобів в процесі занять футболом.

Виходячи з мети у роботі поставлені наступні завдання дослідження:

1. Проаналізувати особливості організації занять та навчання футболу учнів початкової школи в педагогічній теорії та практиці.

2. Дослідити вікову закономірність рухових умінь, морфофункціонального й психічного розвитку організму та мотивацію учнів молодших класів до занять футболом.

3. Виявити інформативність морфологічних, фізіологічних та психічних показників при навчанні рухових умінь учнів 1- 4 класів під час занять футболом.

4. Визначити критерії оцінки навчання технічних прийомів з урахуванням віку, статі, морфофункціонального й психічного розвитку організму і на цій основі розробити та експериментально перевірити ефективність методики диференційованого навчання рухових умінь учнів 1-4 класів з використанням мультимедійних дидактичних засобів у процесі занять футболом.

Об'єктом дослідження є навчально-виховний процес з фізичної культури в початковій школі.

Предметом дослідження є зміст, форми, засоби і методи диференційованого навчання рухових умінь учнів 1-4 класів в процесі занять футболом.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовувалися такі методи дослідження:

- *теоретичні*: аналіз і узагальнення методологічної, психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури, методи моделювання, концептуально-порівняльного та структурно-системного аналізу, які дали можливість з'ясувати сучасний стан теорії і практики організації навчально-виховного процесу з фізичної культури молодших школярів, систематизувати та узагальнити інформацію про досліджуваний об'єкт;

- *емпіричні*: експертне опитування, анкетування, педагогічне спостереження, педагогічне тестування для діагностики рівня фізичної підготовленості та визначення рівня розвитку рухових умінь, морфофункціональних і психічних показників організму учнів початкової школи;

- *педагогічний експеримент* проводився з метою перевірки ефективності впливу впровадженої методики диференційованого навчання рухових умінь учнів початкових класів з використанням мультимедійних дидактичних засобів у процесі занять футболом;

- *методи статистичної обробки даних*, зокрема вибіркового метод та кореляційний аналіз для опрацювання експериментальних даних, якісного й кількісного аналізу результатів дослідження.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилася у Києво-Святошинській районній класичній гімназії, ЗОШ № 5 (Київська обл., м. Боярка), ЗОШ № 17 та ЗОШ № 204 (м. Київ). В експерименті брали участь учні 1-4 класів загальною кількістю 349 осіб (174 дівчинки і 175 хлопчиків) та 17 вчителів фізичної культури вищезазначених шкіл.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

- *вперше* розроблено методику диференційованого навчання рухових умінь учнів початкової школи з урахуванням вікових, статевих, морфофункціональних і психічних особливостей розвитку їх організму та модель управління навчанням рухових умінь у футболі учнів молодшого шкільного віку на уроках фізичної культури; визначено критерії оцінки успішності навчання рухових умінь молодших школярів на уроках з футболу; представлено інтегральний показник навчання технічних прийомів та запропоновані індивідуальні норми кожного рухового уміння для виявлення здібностей учнів 1-4 класів до занять футболом;

- *удосконалено* засоби діагностики фізичної і технічної підготовленості молодших школярів в процесі занять футболом;

- *подальшого розвитку дістали педагогічні технології диференційованого навчання на уроках фізичної культури учнів початкових класів.*

Практичне значення одержаних даних полягає у створенні нормативного підґрунтя для контролю і корекції навчально-виховного процесу молодших школярів з фізичної культури, у розробці методики диференційованого навчання рухових умінь учнів початкової школи з урахуванням провідних (у кожному віці) параметрів залежно від вікових і статевих особливостей морфофункціонального і психічного розвитку організму для формування рухових умінь учнів 1-4 класів на заняттях футболу у школі, та її впровадженні в навчальний процес дітей 6-10 років на уроках фізичної культури у Києво-Святошинській районній класичній гімназії (довідка № 09 від 8 лютого 2011 р.), ЗОШ № 5 (довідка № 221 від 18 лютого 2011 р.) (Київська обл., м. Боярка), ЗОШ № 17 (м. Київ) (довідка № 257 від 15 лютого 2011 р.) та ЗОШ № 204 (м. Київ) (довідка № 110 від 26 квітня 2011 р.) та в процес професійної підготовки студентів – майбутніх вчителів фізичної культури ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (м. Переяслав-Хмельницький) (довідка № 502 від 26 травня 2011 р.) і Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка (м. Чернігів) (довідка № 306 від 16 березня 2011 р.), а також підготовлено та впроваджено в навчально-виховний процес мультимедійний дидактичний засіб «Футбол у молодшій школі».

Особистий внесок У навчальному посібнику «Теорія і методика викладання спортивних і рухливих ігор», написаному у співавторстві з О.В. Тимошенком [1], особисто дисертантові належить обґрунтування підходів до інтеграції знань і розробка методики удосконалення технічної і тактичної підготовки у процесі вивчення футболу. У статтях, які опубліковані у співавторстві, особистого внеску здобувача стосуються: підготовка змісту мультимедійного засобу навчання [2], вибір та обґрунтування складових успішності учнів в процесі занять футболу [4], концептуальний підхід до розробки моделі управління навчання рухових дій дітей молодших класів у процесі занять футболу [5].

Апробація результатів дисертації. Матеріали дисертаційного дослідження доповідалися й обговорювалися на II Міжнародній науково-методичній конференції «Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійно-педагогічної підготовки різних верств населення» 2010 року (м. Київ); науково-практичному семінарі «Інноваційна діяльність у сучасних закладах освіти: досвід, проблеми, перспективи» 2010 року (м. Дрогобич); III Міжнародній науково-методичній конференції «Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту» 2011 року (м. Київ); Міжнародній

науково-практичній конференції «Актуальні проблеми фізичного виховання та спорту на сучасному етапі і шляхи їх вирішення» 2011 року (м. Чернігів); науково-звітних конференціях викладачів НПУ імені М.П. Драгоманова (2003 - 2011 рр.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації викладено у 7 публікаціях, серед них 5 статей у спеціалізованих фахових наукових виданнях, що затверджені ВАК України, 2 з яких одноосібні, а також 1 навчально-методичний посібник у співавторстві, затверджений МОН України.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з переліку умовних скорочень, вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел (235 найменувань, з них 22- зарубіжних авторів), додатків та викладена на 231 сторінці, з яких 192 сторінки основного тексту. Робота містить 14 таблиць, 75 рисунків та 5 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, наукову новизну роботи; охарактеризовано методи дослідження, практичне значення, експериментальну базу; подано відомості про апробацію й упровадження отриманих результатів.

У першому розділі дисертаційної роботи «**Методологічні основи диференційованого навчання школярів на уроках фізичної культури**» проаналізовано та узагальнено наукові праці вітчизняних і закордонних дослідників, у яких розкрито концептуальні основи організації уроків фізичної культури в школі.

Сучасний процес шкільного навчання в умовах загальної інформатизації характеризується високим інтелектуальним і нервово-емоційним навантаженням на тлі мінімальної рухової активності (Я.С. Вайнбаум). За даними О.В. Кочерги ця проблема особливо актуальна для дітей 6-7-річного віку. Перехід із дитячого садка в школу характеризується зміною способу життя, збільшенням статичного компоненту в режимі дня, супроводжується зниженням тону м'язів, зростанням частоти захворюваності, послабленням розумової та фізичної працездатності, що погіршує їх успішність та знижує рівень соматичного здоров'я (Г.Л. Апанасенко, Н.І. Гуткіна, О.Д. Дубогай). У зв'язку з цим для більшості дітей, які не відвідують спортивні секції, уроки фізичної культури в школі є практично єдиним засобом задоволення рухової потреби, необхідної для нормального функціонування організму. Водночас шкільний урок фізичної культури повинен, по-перше, носити оздоровчий характер, а по-друге, залучати у навчально-виховний процес усіх учнів. Таким чином, реалізація вищевказаних вимог можлива за умови використання таких фізичних вправ, які передбачають велику кількість учасників, підтримання

оптимальної інтенсивності, регульованої тривалості, високу моторну шільність і обмежене місце проведення. Як стверджують К.Л. Віхров, Є.В. Столітенко та ін., частковим вирішенням цього питання є впровадження в практику фізичного виховання школярів додаткового уроку футболу.

У науково-методичній літературі встановлена можливість і доцільність початку занять футболом з молодшого шкільного віку, оскільки віковий період 6-10 років відзначається прискореними темпами фізичного та психічного розвитку й характеризується розвитком усіх систем організму, відносно високими адаптаційними можливостями та є сприятливим періодом для розвитку більшості рухових здібностей.

Ефект у процесі навчання прийомам гри досягається лише за умови врахування віку учнів, а точніше - особливостей морфофункціонального, психічного та фізичного розвитку організму дітей. Для удосконалення процесу навчання елементам футболу в умовах загальноосвітньої школи необхідна чітка система, яка б визначала зміст уроків відповідно до віку учнів, найсучасніші засоби, методи, форми навчання, можливість вчителя регулювати послідовність виконання дій та операцій на підставі конкретних умов і можливостей діяльності учнів.

Навчання елементам техніки гри у футбол на уроках фізичної культури у молодшій школі визначає перший (початковий) рівень формування рухових умінь та навичок. У зв'язку з цим, а також зважаючи на психічні особливості розвитку організму молодших школярів, Т.А. Бабенко, І.В. Беліцин, В.Ю. Волков та інші, відводять важливе значення наочності у вивченні дітьми 6-10 років технічних елементів гри.

Впровадження сучасних комп'ютерних технологій в навчально-виховний процес з учнівською молоддю створює передумови для його вдосконалення: сприяє індивідуалізації педагогічного впливу, забезпечує особистісний підхід до навчально-виховного процесу та скорочення термінів початкового етапу навчання. Застосування наочних мультимедійних засобів навчання у фізичному вихованні школярів, особливо у молодших класах, сприяє прискореному засвоєнню техніки виконання вправ. Це підтверджує необхідність розробки спеціальних методик навчання технічних прийомів у футболі учнів початкових класів.

У другому розділі «**Науково-методичне обґрунтування методики диференційованого навчання рухових умінь учнів 6-10 років на уроках футболу в школі**» розкрито методи і організація дослідження.

Відповідно до поставлених завдань дисертаційної роботи були відібрані загальноприйняті та апробовані сучасні методи організації наукових досліджень, багаторічне використання яких у практиці педагогіки, психології, фізичного виховання та спорту підтвердило їхню інформативність та адекватність. Разом з тим, певна особливість цього вибору полягала в тому, що до переліку вибраних методик дослідження входили також сучасні комп'ютеризовані методики, що тестують

психофізіологічні якості й показники розвитку організму, а також сприяють навчанню певним руховим умінням.

У результаті аналізу особливостей розвитку учнів 1-4 класів та вивчення специфіки навчання фізичним вправам молодших школярів побудована модель управління навчання рухових умінь у футболі на уроках фізичної культури, яка розкриває суть та основні компоненти навчально-виховного процесу, взаємозв'язок між ними та засвоєнням рухових умінь учнів, визначає роль вчителя фізичної культури та дозволяє йому чітко усвідомити ступінь педагогічного впливу (рис. 1). Ефективність управління цією складною системою та її результативність залежить від повноти забезпечення всього комплексу умов, необхідних для досягнення мети навчання.

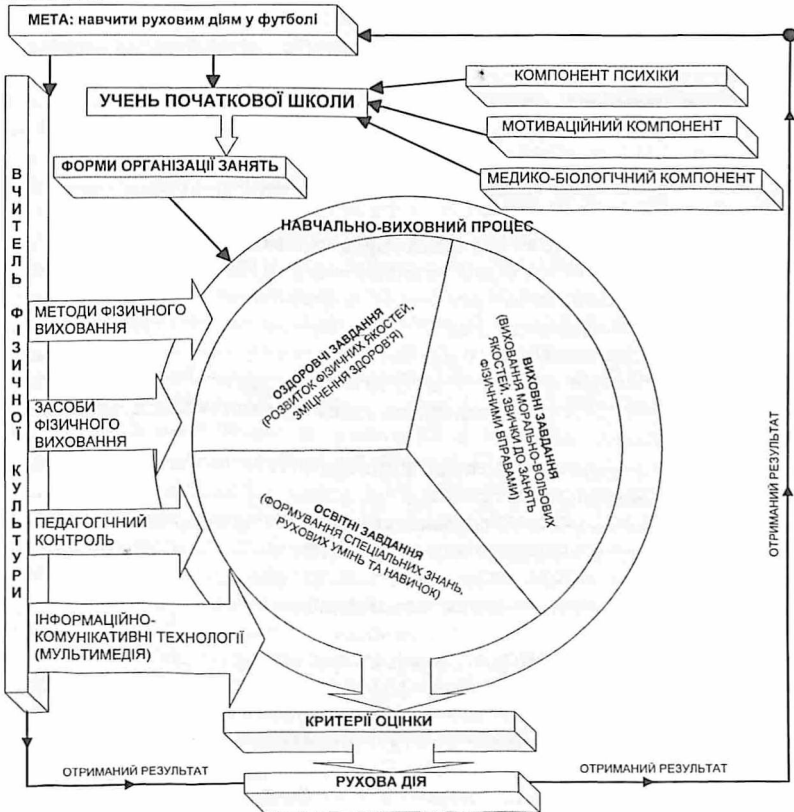

Рис. 1. Модель управління навчанням рухових умінь у футболі учнів молодшого шкільного віку на уроках фізичної культури

Відповідальність за виконання даного завдання покладено на вчителя фізичної культури, який забезпечує реалізацію цих умов. При цьому важливо, щоб суб'єкт навчально-виховного процесу (вчитель) тримав у полі зору компоненти, що впливають на об'єкт (учня), на високому рівні володів засобами й методами навчання, чітко та злагоджено керував ними, вчасно вживаючи оптимальні заходи корекції. Також основним у вивченні досліджуваної педагогічної системи слід вважати встановлення залежності ефективності навчання рухових умінь від стану і зв'язків окремих компонентів запропонованої нами моделі та від раціонального керування ними вчителем фізичної культури зі збереженням принципу індивідуально-особистісної спрямованості.

Поліфункціональність та завершеність педагогічної системи, що вивчається, забезпечується зворотним зв'язком між учасниками навчально-виховного процесу та результатом навчання. Так, на молодшого школяра у процесі навчання у школі здійснюють вплив об'єктивні компоненти: медико-біологічний, фізичний, мотиваційний та компонент психіки. Вони існують незалежно один від одного та складаються з окремих факторів, які опосередковано шляхом прямої дії на об'єкт (учня) сприяють активному засвоєнню навчального матеріалу або ускладнюють протікання навчально-виховного процесу.

З метою вивчення мотивації було проведене анкетування учнів початкових класів ($n=185$), яке дозволяє стверджувати, що мотиваційний стан дітей 6-10 років сприяє активному залученню їх до занять футболом. Так, близько 56% першокласників, 76% другокласників, 68% третьокласників та 70% чотирикласників грає у футбол з друзями у позанавчальний час, а приблизно 60% учнів першого класу, 58% учнів другого класу, 51% учнів третього класу та 45% учнів четвертого класу виявили бажання займатися у футбольній секції.

Опитування вчителів фізичної культури ($n=17$) показало недостатність уваги щодо використання футболу у фізичному вихованні молодших школярів. Більшість вчителів фізичної культури (71%) не проводить третього уроку з футболу у молодшій школі, а менше половини педагогів (43%) вважають футбол одним з основних засобів фізичного виховання, 57% фахівців віддають перевагу іншим видам фізичних вправ. Щодо віку дітей, з якого варто починати заняття футболом, то 86% вчителів вважають раціональним починати навчати елементам гри з першого класу.

Що стосується удосконалення процесу навчання рухових умінь шляхом впровадження інноваційних засобів, то близько 71% вчителів фізичної культури знайомі з сучасними комп'ютерними технологіями у фізичному вихованні та спорті, але лише біля 29% фахівців використовують інформаційно-комунікаційні технології у своїй практиці. Проте всі респонденти виявили бажання мати в арсеналі засобів спеціальні мультимедійні програми, зокрема і для навчання рухових умінь у футболі.

Спеціальні дослідження взаємозв'язку морфологічних, психофізіологічних та спеціальних рухових показників учнів 1-4 класів доводять, що в молодшій школі на результативність навчання рухових умінь у футболі дітей молодшого шкільного віку впливають як морфологічні, так і психофізіологічні показники розвитку організму. Якщо морфологічні характеристики слід враховувати при оцінюванні навчальних досягнень школярів, то психофізіологічні особливості росту і розвитку організму дітей можна використовувати при навчанні елементів техніки гри в процесі занять футболом. Дослідження показало, що на результативність рухових показників у футболі у дітей молодшого шкільного віку більш вагомий вплив здійснюють психофізіологічні процеси, які відбуваються в даний період в організмі, ніж морфологічні особливості розвитку організму, що підтверджує існуючі наукові факти (І.А. Тюх). У молодшому шкільному віці системи і органи продовжують удосконалюватися і досягають повного функціонального розвитку (В.П. Іващенко, О. П. Бескопильний). Процеси збудження переважають над процесами гальмування, що може призводити до швидкої втрати лабільності нервової системи і розвитку процесів втоми. Разом з тим, висока реактивність і збудженість, а також пластичність нервової системи в дитячому віці сприяють кращому і більш швидкому засвоєнню рухових умінь. За даними В.Г. Ареф'єва, Г.А. Єдинака, В.І. Ляха до 9-11 років значно покращуються координаційні здібності, що не може не впливати на формування нових рухових умінь і навичок.

Отримані результати констатувального експерименту лягли в основу обґрунтування і розробки диференційованої методики навчання рухових умінь учнів молодшого шкільного віку у процесі занять футболом з урахуванням статево-вікових і морфофункціональних особливостей розвитку організму школярів. Доведено необхідність використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховному процесі дітей 6-10 років на уроках фізичної культури.

При розробці змісту занять футболом з учнями 1-4 класів основними завданнями вважалися систематичне поновлення рухового досвіду (фонду засвоєних рухових умінь та навичок), удосконалення морфофункціональних і психічних показників, що беруть участь у формуванні рухових умінь, а також спеціальна фізична підготовка, яка спрямована на розвиток найбільш важливих рухових якостей футболістів.

Такий підхід зумовив розробку алгоритму побудови методики диференційованого навчання рухових умінь учнів молодших класів у процесі занять футболом, відповідно до якого здійснювалося планування засобів та методів на всіх етапах навчання у початковій школі із дотриманням загальнодидактичних принципів та застосуванням доступних форм фізичного виховання (рис. 2).

Експериментальна методика передбачала дотримання наступних умов для досягнення достатнього педагогічного ефекту:

1. Постійне поповнення рухового досвіду (використання нових рухових умінь забезпечує більший запас умовно-рефлекторних зв'язків дитини, що в свою чергу створює передумови для легкого й швидкого засвоєння нових форм рухів).

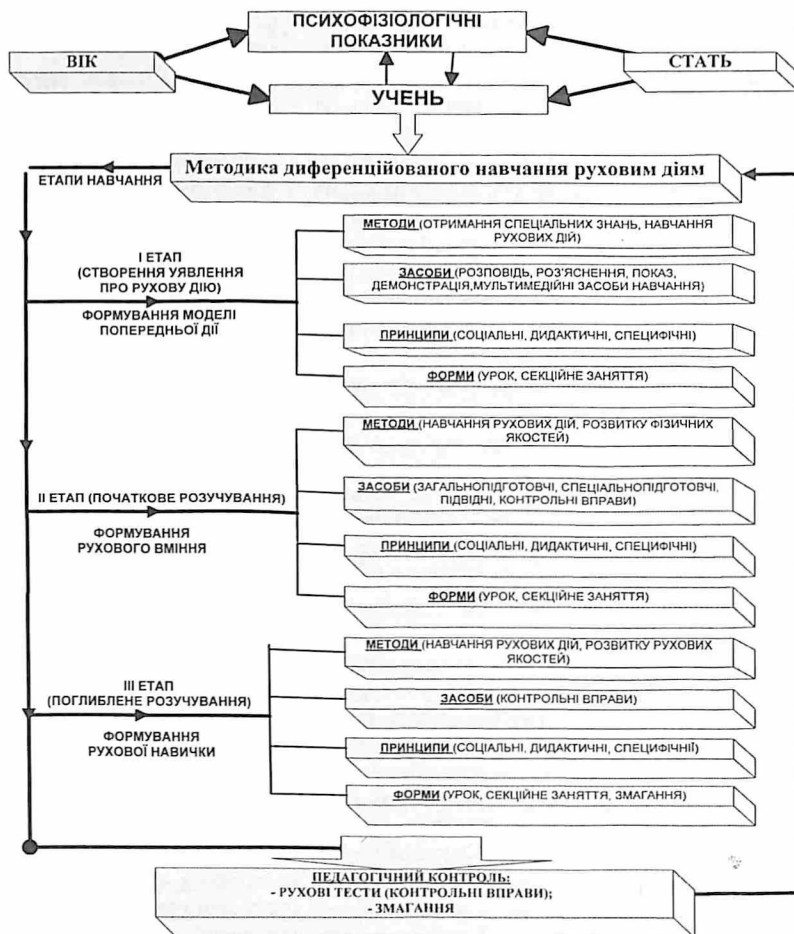

Рис. 2. Алгоритм побудови методики диференційованого навчання рухових умінь учнів молодших класів у процесі занять футболом

2. Цілеспрямований розвиток фізичних якостей, як загальних, так і спеціальних, високий рівень розвитку яких забезпечує успішність ігрової

діяльності у футболі (чим вищий рівень рухової підготовленості дитини, тим краще вона засвоює рухові уміння).

3. Створення умов для імпровізації рухів у процесі рухової активності (постійне використання рухливих ігор відповідної спрямованості та навчальної гри у футболі не тільки сприяє розвитку ігрового мислення дитини, але й значною мірою сприяє стійкості сформованості умінь та навичок).

За етапами навчання розроблено мультимедійний дидактичний засіб «Електронний підручник футбол у молодшій школі», який включає навчальний матеріал з футболу для учнів 1-4 класів.

Мультимедійний дидактичний засіб містить навчальний матеріал для дітей віком 6-10 років та завдяки яскравій наочності і можливості керування відеоматеріалом, чіткими коментарями до слайдів відповідає особливостям навчання молодших школярів. Використання даного мультимедійного програмного засобу на I і II етапах навчання, зокрема, під час формування моделі попередньої дії й рухового уміння в процесі занять футболістом забезпечило більш ефективне створення уяви школярів про той чи інший технічний прийом, а також не допускало появи помилок при навчанні та сприяло їх усуненню завдяки послідовній демонстрації правильного виконання технічних прийомів.

На III етапі навчання (формування рухової навички) при підборі засобів для навчання ударам по м'ячу та зупинкам м'яча, навчання веденню й жонглюванню м'яча, удосконалення дальності й точності цих технічних прийомів слід керуватися необхідністю розвитку м'язових відчуттів, відчуття часу, швидкості рухових реакцій, максимального темпу рухів, здібності до утримання стійкої пози, здатності до тривалої і напруженої м'язової роботи, вольових якостей, різних характеристик уваги, зорової та слухової пам'яті, що забезпечується цілеспрямованим педагогічним впливом на функціонування рухового, зорового та слухового аналізаторів, а також діяльність серцево-судинної та дихальної систем організму дитини за допомогою спеціальних фізичних вправ.

Методика навчання рухових умінь включає комплекси спеціальних вправ для розвитку психофізіологічних показників учнів, які є найбільш інформативними для вивчення того чи іншого технічного прийому залежно від віку та статі, зокрема: швидкості рухових реакцій, частоти рухів, рівноваги, часової орієнтації (відтворення довгих та коротких часових інтервалів), кінестетичного відчуття (відчуття м'язових зусиль), aerobicних можливостей, вольових якостей, а також різних характеристик уваги та видів пам'яті ($p < 0,05$). Комплекси застосовувалися у підготовчій частині уроку у вигляді загально- та спеціально розвиваючих вправ, а також в основній частині у вигляді рухливих ігор та естафет відповідної спрямованості.

Для розвитку у дітей 6-10 років здібності до відчуття часових відрізків різної тривалості (довгих та коротких) на заняттях з футболу підбиралися

вправи, які чітко обмежені за часовими параметрами і вимагають контролю часу їх виконання. Зазвичай, це були вправи з конкретною кількістю повторень за одиницю часу, вправи, що виконувалися повільно на певну кількість рахунків, темпові рухи за заданий час тощо. При цьому важливе значення мало вміння самостійно вести підрахунок, тим самим слідкуючи за часом.

Для формування в учнів початкових класів м'язового відчуття, яке полягає у здатності правильно оцінити ступінь власних зусиль для виконання певної рухової дії застосовувалися вправи з дозованими зусиллями, з варіюванням зусиль або розмірів і ваги додаткових предметів: набивних м'ячів, малих гантель тощо. Перед цим у молодших школярів створювалася індивідуальна уява про поняття ступенів максимальних, оптимальних та мінімальних зусиль. Засвоївши відчуття ступенів власних зусиль, діти повинні виконувати вправи за завданням вчителя, наприклад, удари по м'ячу, кидки м'яча тощо в повну силу, напівсили, на чверть сили. При цьому важливим моментом була можливість отримання термінової інформації про результат для усвідомлення причин помилок і корекції зусиль у більшу чи меншу сторону.

За даними В.І. Ляха, відчуття часу, зусиль, простору та змішані відчуття параметрів рухів ефективно розвиваються у комплексі одне з одним. Найкращим засобом для вирішення цього завдання є рухливі ігри та естафети, які вимагають точних рухів. При цьому в поєднанні з емоційністю, динамізмом, постійним підтриманням уваги та швидкої реакції дані засоби не тільки розвивають мислення та творчість завдяки миттєвому вирішенню різноманітних та несподіваних рухових завдань, а й дозволяють підвищувати інтерес учнів до занять фізичними вправами.

Для розвитку почуття рівноваги використовувалися вправи, що вимагають участі вестибулярної сенсорної системи з варіюванням впливу зорового контролю. Так, на уроках з фізичного виховання у молодшій школі застосовувалися динамічні рухи з подальшою зупинкою і утриманням пози або пересування на обмеженій опорі, вправи та ігри з різким припиненням рухів та збереженні пози за сигналом вчителя. Також для розвитку вестибулярного апарату дітей 6-10 років використовувалися різноманітні стійки, повороти, нахили, колові рухи та їх одночасні поєднання, біг з прямолінійним і кутовим прискоренням, акробатичні вправи, вправи з обмеженням зорового контролю чи без нього, на підвищеній та обмеженій опорі, вправи на рівновагу у стані втоми.

Швидкість рухових реакцій, за даними Є.П. Ільїна, Л.П. Сергієнка та інших, обумовлена особливостями нервової системи – силою і рухливістю нервових процесів та мало піддається тренуванню. Для її розвитку застосовувалися спеціальні вправи, що вимагають раптового реагування на зміну ситуації; вправи, в яких за сигналом необхідно змінювати характер рухів; вправи, які вимагають чітко фіксованого початку і кінця за сигналом.

Оскільки такі вправи характеризуються монотонністю й одноманітністю, на заняттях з молодшими школярами слід застосовувати естафети зі зміною рухів за сигналом вчителя або партнера, рухливі ігри, що вимагають швидкого реагування на зміну ситуації та дії партнера або суперника.

Для розвитку частоти рухів учнів початкових класів використовувалися вправи, які виконуються в максимальному темпі з предметами та без. Такі вправи є короткотривалими і виконуються серійно у декілька підходів з відпочинком до повного відновлення.

Здатність до тривалої м'язової роботи розвивалася за допомогою вправи для підвищення рівня максимального споживання кисню. Для вирішення цього завдання на уроках фізичної культури використовувався коловий метод виконання вправ, які потребують нетривалого напруження різних груп м'язів. Передбачалось, що досить малі інтервали відпочинку між короткочасними вправами висуватимуть підвищені вимоги до серцево-судинної та дихальної систем і цим самим сприятимуть підвищенню величини максимального споживання кисню (В.М. Платонов, М.М. Булатова). Паралельно планувались вправи на розвиток загальної витривалості: рівномірний біг 2-4 хв, ходьба у швидкому темпі до 1 км, біг 200-500 м. Також ефективним засобом підвищення максимального споживання кисню організму дітей, як вважають дослідники, є рухливі та навчальні ігри.

За даними А.О. Артюшенка, основним педагогічним засобом виховання в учнів вольових якостей на уроках фізичної культури є вправи, які можна розглядати як своєрідні перешкоди, що створюють об'єктивні та суб'єктивні труднощі. Занадто легкі фізичні вправи не мають значення для виховання вольових якостей, тому в навчально-виховному процесі вчителем фізичної культури потрібно планувати систематичне і своєчасне підвищення складності виконання вправ. Як стверджує автор, виховання вольових якостей має високий ефект у молодшому шкільному віці. Так, у вихованні наполегливості слід забезпечувати усвідомлення школярами значущості поставленої мети при виконанні вправ; поступове ускладнення фізичних вправ і умов їх виконання; здійснення обов'язкового контролю за виконанням завдань з боку вчителя. У процесі створення ситуацій для виховання витримки й самовладання особливого значення слід надавати труднощам, які виникають несподівано, і заздалегідь продуманим учителем факторам, що впливають на поведінку учнів. Ці завдання ефективно вирішуються за допомогою рухливих ігор та естафет спеціального спрямування.

Основною умовою виховання в учнів ініціативності та творчості є створення ситуацій, з яких їм потрібно самостійно знаходити вихід. Підвищує рішучість та ініціативність учнів, упевненість у власних силах, яка виникає в результаті опанування запропонованих фізичних вправ. Основними засобами виховання цих якостей є акробатичні вправи, опорні

стрибки, а також рухливі ігри та естафети, що вимагають прийняття самостійних рішень, творчості та ініціативності у виборі дій. Також ефективний вплив на виховання вольових якостей школярів здійснює застосування двосторонньої навчальної гри у футбол.

Для розвитку уваги, швидкості переробки зорової інформації, мислення, зорової, слухової та рухової пам'яті дітей 6-10 років використовувалися різноманітні рухливі ігри й естафети, що вимагають зміни характеру рухів за зоровим або слуховим сигналом; одночасних асиметричних рухів різними частинами тіла тощо.

Врахування особливостей фізичного та психічного розвитку дітей 6-10 років та принципів фізичної культури, індивідуалізація процесу навчання футболу, застосування адекватних та найсучасніших засобів, поєднання процесу навчання зі спеціальною фізичною підготовкою, комплексний підхід до діагностики спеціальної рухової підготовленості, вивчення технічних прийомів та контролю за їх засвоєнням зумовлюють успішність навчання рухових умінь молодших школярів у процесі занять футболом на уроках фізичної культури в школі.

У третьому розділі цієї роботи «Дослідно-експериментальна перевірка ефективності методики диференційованого навчання рухових умінь учнів 1-4 класів у футболі» описаний формувальний експеримент, викладено характеристику та зміст критеріїв оцінювання рухових умінь на уроках футболу учнів початкових класів.

На основі диференціації дітей 6-10 років за статеві-віковими ознаками запропонована інтегральна оцінка технічної підготовленості учнів з футболу. Так, інтегральна оцінка технічної підготовленості учня з футболу (ІОТПУФ) включає суму балів, отриману учнем за виконання чотирьох контрольних вправ: ведення м'яча на час (ВМ), зупинка м'яча (ЗМ), удари м'яча на точність визначенням способом (ТУ), жонгливання м'яча (ЖМ) та обчислюється за формулою:

$$\text{ІОТПУФ} = \text{ВМ} + \text{ЗМ} + \text{ТУ} + \text{ЖМ}, \text{ бали.}$$

Запропонована інтегральна оцінка технічної підготовленості учнів з футболу виражається комплексно у 12-бальній системі і є домінуючою при оцінюванні навчальних досягнень з розділу «Футбол». Комплексне оцінювання включає контрольні навчальні вимоги і нормативи, розроблені відповідно до статі учня та року вивчення футболу за рівнями сформованості рухового уміння.

Надзвичайно значущим при визначенні навчальних досягнень учнів початкової школи у футболі, що особливо важливо у відборі найбільш обдарованих дітей до занять у групах початкового навчання у секціях, є встановлення індивідуально можливих норм конкретного технічного прийому. Відповідність результату, що показує учень у контрольній вправі з індивідуально можливим результатом не тільки дає характеристику технічної

підготовленості учня, а й свідчить про наявність задатків та здібностей дитини до занять даним видом спорту.

Таким чином, покроковим способом були розраховані рівняння множинної регресії для визначення індивідуальних технічних показників у футболі учнів 1-4 класів, де Y є показником техніки виконання окремого технічного прийому у футболі, $X_1 - X_n$ - незалежні змінні, $k_1 - k_n$ - коефіцієнти регресії, a - вільний член. При даних розрахунках незалежні змінні в рівняннях регресії розташовані послідовно за ступенем значущості їх впливу на успішність виконання рухового уміння. У рівняннях регресії в математичну модель рухової підготовленості дітей молодшого шкільного віку обгрунтовано увійшли змінні - показники морфофункціонального і психічного розвитку, на які можна цілеспрямовано впливати в процесі шкільного фізичного виховання. Використання цих модельно-цілевих характеристик під час навчання футболу дозволяє цілеспрямовано впливати на рівень розвитку індивідуальних показників відносно доступного рівня кожного учня. Підставляючи індивідуальні психофізіологічні показники дитини у формулу, що відповідає конкретному віку та статі, можна кількісно точно визначити результат, який може показати учень у певній руховій дії у футболі.

Перевірка ефективності впровадженної в процес фізичного виховання молодших школярів методики диференційованого навчання рухових умінь у футболі встановила ряд позитивних зрушень у рівні удосконалення психофізіологічних показників розвитку організму та рухових умінь учнів, що брали участь в експерименті. Крім цього результати анкетування доводять, що використання мультимедійних засобів навчання на уроках фізичної культури, зокрема під час вивчення технічних прийомів у футболі, підвищило мотивацію учнів до занять фізичними вправами незалежно від статі та віку. Так, відвідуваність занять у хлопчиків 1-4 класів підвищилася на 24 %, а у дівчаток на 19,5 % відповідно.

Першочерговим завданням впровадження розробленої методики було досягти більшої ефективності при навчанні рухових умінь у футболі учнів 1-4 класів в умовах школи. Перевірка наявності змін у спеціальній руховій підготовленості молодших школярів в процесі педагогічного експерименту встановила, що ведення м'яча в хлопчиків експериментальної групи знаєс достовірних змін у прирості показників з 1 по 4 клас, але найбільш суттєві зміни - у 4-му класі. Зміни в показниках ведення м'яча у дівчаток досліджуваного віку в експериментальній групі рівномірно достовірно збільшуються з 1 по 4 класи (при $p < 0,05$). Приріст у показниках ударів на дальність і на точність як у хлопчиків, так і у дівчаток 1-4 класів поступово достовірно змінюється тільки у представників експериментальної групи (при $p < 0,05$). Найбільш показово ефективність впровадженної методики як у хлопчиків, так і у дівчаток експериментальної групи позначилась на прирості результатів в одному з найбільш складних тестів - жонглюванні м'ячем, де

результати зростають майже вдвічі і найбільш високого рівня набувають в учнів 4-го класу (при $p < 0,05$). Це стосується і показників зупинки м'яча, де більший приріст досягають учні четвертого класу, які були віднесені до експериментальної групи (при $p < 0,05$). При цьому в контрольній групі приріст результатів спостерігався не в кожному віковому періоді та не з усіх технічних прийомів.

Таким чином, результати педагогічного експерименту засвідчують позитивну динаміку як психофізіологічних особливостей розвитку організму, так і сформованості рухових умінь учнів початкової школи внаслідок цілеспрямованого педагогічного впливу спеціальних методів фізичного виховання та використання мультимедійних дидактичних засобів навчання в процесі занять футболом.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення й запропоновано новий підхід до розв'язання питання методики диференційованого навчання рухових умінь учнів початкових класів в процесі навчання футболу.

Результати проведеного теоретичного й експериментального дослідження підтвердили ефективність розв'язання поставлених завдань і дали підстави для формулювання наступних висновків:

1. Аналіз науково-методичної літератури підтвердив доцільність початку занять футболом з молодшого шкільного віку, необхідність у процесі навчання рухових умінь враховувати особливості морфофункціонального і психічного розвитку організму дітей. Показано значення використання комп'ютерних технологій на уроках фізичної культури та впровадження наочних дидактичних мультимедійних засобів навчання у фізичному вихованні учнів початкової школи.

2. Визначено вікову динаміку рухових умінь, морфофункціонального і психічного розвитку організму школярів молодших класів. При цьому морфологічні показники як хлопчиків, так і дівчаток з 1 по 4 клас поступово зростають. Ця закономірність відноситься і до розвитку рухових умінь. Що стосується психофізіологічних характеристик організму, то вікова динаміка прояву їх у хлопчиків і дівчаток 1-4 класів характеризується періодами прискореного розвитку та стабілізації. Вікові зміни прояву психофізіологічних показників у дівчаток мають свої особливості та відмінності від вікової динаміки хлопчиків. Так, у прояві психофізіологічних особливостей розвитку організму зростання показників у дівчаток спостерігається в основному з 1 до 2 класу, тоді як у хлопчиків – з 2 до 3 класу ($p < 0,05$).

3. Виявлено інформативність морфологічних особливостей розвитку організму для навчання рухових умінь учнів початкової школи залежно від віку й статі. Так, у першокласників з 20 можливих взаємозв'язків

між антропометричними показниками та спеціальними руховими уміннями достовірний зв'язок зафіксовано між довжиною гомілки та швидкістю ведення м'яча, а також довжиною нижньої кінцівки та точністю виконання ударів по м'ячу ($p < 0,05$). У другокласників та чотирикласників зазначених зв'язків у хлопчиків не виявлено. Для третьокласників достовірні показники мають взаємозв'язок між довжиною гомілки та дальністю удару по м'ячу, зв'язок довжини ноги й маси тіла з точністю виконання ударів по м'ячу, а також зросту з жонгливанням м'ячем ($p < 0,05$). Що стосується дівчаток, то кількість кореляційних зв'язків із достовірним значенням достатньо мала. Так, у 1, 2 і 4 класах достовірних взаємозв'язків не виявлено. У третьокласниць достовірну ступінь має лише взаємозв'язок між довжиною ноги та швидкістю ведення м'яча ($p < 0,05$).

4. Встановлено найбільш інформативні психофізіологічні показники для рухових умінь як у хлопчиків, так і у дівчаток початкової школи в процесі занять футболом з урахуванням віку. На виконання технічних прийомів в учнів 1-2 класів достовірний вплив мають здібності до відчуття часових інтервалів й м'язових зусиль, швидкість реакції, обсяг уваги, вольові якості та рівновага тіла ($p < 0,05$). В 3-4 класах достовірний взаємозв'язок рухових умінь виявлено, як і в 1-2 класах, з відчуттям часових інтервалів й м'язових зусиль, швидкістю реакції, вольовими якостями, обсягом уваги та рівновагою тіла. В цей віковий період для технічних прийомів інформативними є також швидкість переробки інформації та інтенсивність уваги ($p < 0,05$).

5. Визначено критерії оцінки навчання рухових умінь, що склали основу системи педагогічного контролю навчальних досягнень учнів початкових класів з футболу. Розроблено інтегральний показник технічної підготовленості молодших школярів кожного класу з урахуванням статі. Крім цього, покрововим способом були розраховані рівняння множинної регресії з метою визначення індивідуальних рухових умінь у футболі школярів початкових класів, що дає можливість не тільки виявити рівень технічної підготовленості учня, а й свідчити про наявність задатків та здібностей дитини до занять даним видом спорту.

6. На основі визначення найбільш інформативних морфофункціональних і психічних особливостей розвитку організму для оволодіння технічними прийомами школярів розроблена методика диференційованого навчання рухових умінь учнів початкових класів в процесі занять футболом залежно від віку та статі для чого було створено електронний підручник з футболу, що містить навчальний матеріал для дітей віком 6-10 років та завдяки яскравій наочності і можливості керування відеоматеріалом, чіткими коментарями до слайдів відповідає особливостям навчання молодших школярів. Використання мультимедійного програмного засобу на уроках фізичної культури забезпечило більш ефективне створення уяви школярів про те чи інше рухове уміння, а також запобігло появі

помилки при навчанні та сприяло їх усуненню завдяки поелементній демонстрації правильного виконання технічних прийомів.

7. Формувальний експеримент підтвердив ефективність авторської методики диференційованого навчання рухових умінь учнів молодших класів в процесі занять футболом на основі виявлених показників сформованості основних технічних прийомів, що вивчаються у початковій школі.

Подальшого вивчення потребують розробки ефективних комплексних педагогічних технологій розвитку необхідних для ігрової діяльності у футболі рухових якостей учнів молодших класів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Мішаровський Р. М. Основи теорії та методики викладання спортивних і рухливих ігор (модульний варіант) / О. В. Тимошенко, Р. М. Мішаровський // Навчально-методичний посібник. - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 257 с.

2. Мішаровський Р. М. Використання мультимедійних дидактичних засобів навчання на уроках фізичної культури в школі / А. П. Кудїн, О. В. Тимошенко, І. В. Володько, Р. М. Мішаровський, Г. В. Жабсєв // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)». – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – Випуск 10. – С. 440 – 444.

3. Мішаровський Р. М. Визначення найбільш інформативних показників під час навчання спеціальних умінь учнів молодшого шкільного віку на уроках з футболу в школі / Р. М. Мішаровський // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – К., 2010. – Випуск № 6. Серія № 15 – С. 184 – 188.

4. Мішаровський Р. М. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи в процесі занять футболом / Р. М. Мішаровський, О. В. Тимошенко // Вісник ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка. – Чернігів : ЧДПУ, 2011. - Випуск № 86. Том 1. Серія: педагогічні науки (фізичне виховання і спорт). – С. 126-129.

5. Мішаровський Р. М. Модель управління процесом навчання рухових дій у футболі молодших школярів / Р. М. Мішаровський, Ж. Г. Дьоміна, Г. В. Кротов, О. О. Михайличенко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – К., 2011. – Випуск № 11. Серія № 15 – С. 48 – 52.

6. Мішаровський Р. М. Особливості організації уроків футболу з учнями молодших класів / Р. М. Мішаровський // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – К., 2005. – Випуск № 1 – С. 65 – 68.

7. Мішаровський Р. М. Значення анатомо-фізіологічних характеристик організму дітей молодшого шкільного віку для розвитку рухової координації під час уроків з футболу в школі / Р. М. Мішаровський // Збірник наукових статей НПУ імені М. П. Драгоманова. К., 2003. – Випуск № 6. – С. 45 – 47.

АНОТАЦІЇ

Мишаровський Р.М. Методика диференційованого навчання рухових умінь молодших школярів у процесі занять футболом. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я). – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2011.

У дисертаційному дослідженні виявлено сучасні підходи до проведення уроків футболу в школі, визначено вікові закономірності морфофункціонального, психічного та фізичного розвитку дітей 6-10 років, показано особливості диференційованого навчання рухових умінь учнів молодших класів у процесі фізичного виховання та використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках фізичної культури в школі.

Науково обгрунтовано модель управління навчанням технічних прийомів у футболі учнів молодшого шкільного віку на уроках фізичної культури, визначено мотивацію та інформативні показники у навчанні рухових умінь дітей 6-10 років, створено алгоритм навчання технічних прийомів і на цій основі розроблено методику диференційованого навчання рухових умінь молодших школярів у процесі занять футболом.

Представлено нормативні шкали оцінювання засвоєння рухових умінь учнів молодших класів, запропонована інтегральна оцінка технічної підготовленості учнів з футболу, розраховані індивідуально можливі норми конкретного технічного прийому із врахуванням віку та статі учнів початкової школи.

Ключові слова: методика, навчання, учні, футбол, урок фізичної культури, морфофункціональні, психічні, фізичні показники.

Мишаровский Р.Н. Методика дифференцированного обучения двигательных умений младших школьников в процессе занятий футболом. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения (физическая культура, основы здоровья). – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2011.

В диссертационной работе обозначены современные подходы к проведению уроков физической культуры, определены возрастные закономерности морфофункционального, психического и физического развития детей 6-10 лет, показаны особенности дифференцированного обучения двигательных умений учеников младших классов в процессе физического воспитания и использование информационно-коммуникационных технологий на уроках физической культуры в школе.

Научно обоснована модель управления обучением техническим приемам в футболе учеников младшего школьного возраста на уроках физической культуры, определены компоненты мотивации школьников к занятиям футболом, наиболее информативные морфофункциональные, психические и физические показатели, которые обуславливают техническую подготовленность школьников 1-4 классов. Создан алгоритм обучения двигательных действий и на этой основе разработана методика дифференцированного обучения техники выполнения приемов учениками начальной школы во время занятий футболом.

Разработано мультимедийное дидактическое средство «Футбол в младшей школе», которое включает учебный материал по футболу для учеников 1-4 классов. Использование этого электронного учебника на I и II этапах обучения (во время формирования модели предварительного действия и двигательного умения в процессе занятий футболом) обеспечило более эффективное создание представления школьников о том или другом техническом приеме, а также предостерегло появление ошибок при обучении и способствовало их устранению благодаря поэлементной демонстрации правильного исполнения технических приемов. Электронный учебник «Футбол в младшей школе» представляет собой мультимедийную презентацию (рекомендованную для просмотра через Microsoft PowerPoint 2010) с интерактивным содержанием, которое позволяет свободно перемещаться по учебному материалу.

Представлены нормативные шкалы оценивания освоения двигательных умений учеников начальных классов, рассчитаны индивидуально возможные нормы конкретного технического приема в форме регрессионных уравнений с учетом возраста и пола учеников начальной школы, которые можно с успехом использовать не только при оценке успеваемости школьников, но и при отборе наиболее талантливых детей к занятиям футболом.

Разработана интегральная оценка успеваемости обучения учениками двигательных умений в футболе соответственно года изучения. Предложенная интегральная оценка технической подготовленности учеников по предмету футбол выражается комплексно в 12-бальной системе и есть доминирующей при оценивании учебных достижений в процессе занятий футболом.

Показана эффективность внедрения в процесс физического воспитания младших школьников методики дифференцированного обучения двигательных действий в футболе, установлено ряд положительных изменений в уровне морфофункциональных показателей развития организма детей, которые участвовали в эксперименте.

Ключевые слова: методика, обучение, ученики, футбол, урок физической культуры, морфофункциональные, психические, физические показатели.

Misharovskyy R.M. Methods of teaching motor skills to differentiate younger pupils in the process of playing football. - Manuscript.

Dissertation for getting degree of the candidate of pedagogical sciences by such profession 13.00.02 – as the theory and methods of studding (physical training, basic of health). – M.P. Dragomanov National Pedagogical University. - Kyiv, 2011.

The thesis study revealed new approaches to football lessons at school age is defined morphological patterns, mental and physical development of children 6-10 years, the features of differentiated teaching motor skills of elementary school students during physical education and information and communication technology in the classroom physical culture in school.

Scientifically based models of management training techniques in football junior pupils at the lessons of physical culture, defined motivation and informative indicators of motor skills in teaching children 6-10 years, creating learning algorithm techniques and on this basis the technique of differential teaching motor skills of younger pupils in the process of playing football.

Presented normative benchmarks mastering motor skills of elementary school students, offered integrated assessment of technical preparedness of students in football, calculated individually specific technical standards possible with regard to admission age and sex of primary school pupils.

Key words: methods, studding, pupils, football, physical culture lesson, morphological, mental, physical performance.

Підписано до друку 07.09.2011 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Наклад 100 прим. Зам. № 530
Віддруковано з оригіналів

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26

